EL POU de la gallina
Revista manresana d'informació i opinió

Història Manresa | Jofre Fité | Actualitzat el 03/08/2012 a les 18:01

Ciutat fortalesa (878)

HISTÃ'RIA MANRESANA. Francesc Comas anomena aixÃ- a la Manresa medieval, i crec que Ã©s a partir del 877 que li podriem donar aquest tÃ-tol. GuifrÃ© el PilÃ³s va ocupar la Catalunya Central i va manar repoblar la ciutat. A partir d'aleshores, llur nom comenÃ§a a aparÃ¨ixer en molts documents. Ã‰s l'entrada de Manresa a la histÃ²ria.

Guifré

Vam deixar Manresa en terra de ningú, en un estat de semi-independència. Això es va acabar quan va arribar Guifré el Pilós. A aquest el deveu conèixer, es diuen moltes coses d'ell. Hi ha la llegenda famosa de les quatre barres, que el rei franc les va gravar en un escut amb la sang de l'heroi moribund... Bé, diverses coses. L'home va saltar a la fama a finals del segle IX . El que li va passar és que entre el 877 i 878 el comte de Barcelona, que aleshores era un tal Bernat de Gòtia, es va rebel·lar contra el rei franc. Guifré, que llavors era comte d'Urgell i la Cerdanya, el va combatre, va ajudar a esclafar la revolta. Per això se li va concedir l'autoritat sobre Barcelona i Girona, com a recompensa a la fidelitat.

I aquí venia el problema, la mare de tots els ous. Resulta que entre l'Urgell, la Cerdanya, Girona i Barcelona, hi havia un immens espai que no se sabia exactament de qui era. Si Guifré el controlava, aconseguiria connectar els comtats de muntanya i els de la costa. Així que l'home s'hi va posar, malgrat que no en sapiguem gaires detalls. Va ocupar la zona i li va conferir l'estatus de comtat..

Ara ja podem parlar del comtat de Manresa! Tot i que, de moment, això de "comptat" només era simbòlic. Aquesta és una d'aquelles discussions en les què els historiadors gasten tinta i més tinta per discutir-la. Ja ho veurem més endavant. de moment ho deixem en què, per les coses importants, es parlava del comtat d'Osona, i com a descripció geogràfica, es diferenciava el de Manresa.

Al Collbaix hi havia un lloc de vigilància per avisar de possibles incursions sarraïnes cap a Manresa. Foto: Florenci Valles

Els voltants de la ciutat

Intentaré tornar a oferir una panoràmica de la ciutat, com aquella que vam fer dels temps dels íbers. Per començar, el Bages devia estar força despoblat, però en tot cas hi havia més activitat que a l'època antiga. Per això si el nostre viatger hagués quedat congelat en el temps, despertés el 878, després de la repoblació, hagués trobat prou novetats. En primer lloc, diverses esglesioles d'època visigoda o carolíngia, i amb molts poblets nous.

Els camins havien millorat molt. Si hagués fet el mateix recorregut que mil cinc-cents anys enrera, passant per Montserrat, hagués anat per un camí que s'acabava ajuntant amb el que venia de Terrassa. La zona estava plena de camps d'oliveres i aglans, horts i arbres fruiters. Més endavant, entre els actuals Sant Vincenç de Castellet i Castellgalí, hi havia una zona de prat que s'allargava fins la ciutat. Però el camí no resseguia el Cardener, sinó que anava pel Llobregat fins a Viladordis, i allà tombava cap a Manresa. I allà hi havia l'autèntic "nus de comunicacions" que faria empetitir el de la Trinitat de Barcelona. Un munt de camins i caminets, provinents de totes les direccions, confluien a Manresa.

El viatjant segurament hi va veure gent de diferents llocs de la comarca, potser fins i tot de comtats veins, ja que Manresa era, juntament amb Cardona, la única ciutat del comtat que tenia mercat. Potser li van cridar l'atenció les casetes edificades al voltant d'esglesioles, que anava veient. El fet de ser terra de frontera entre dues potències enfrontades feia que la zona fos molt

insegura, i per això molta gent no confiava a fugir a la ciutat en cas de ràtzia sarraïna. Ans al contrari, sabent que Manresa seria l'objectiu dels atacants, i que llurs defenses eren més aviat pobres, preferien viure ben al costat dels seus camps, i en tot cas buscar protecció en agrupaments de cases al voltant d'esglésies.

A l'actual Plana de l'Om s'hi aixecava un dels barris exteriors de la Manresa medieval. Foto: Jordi Nebot

La ciutat

Manresa. Devia haver crescut en tot aquest temps: un pretès castell (que es quedava en torre de defensa d'aquelles que no saps com s'aguanta), una nova església, més cases, algunes d'elles just a fora de les muralles... d'això darrer se'n deia "burg" i van acabar conformant els diversos barris de la ciutat. Un d'ells era el del Puig, situat precisament als peus del Puigcardener. Un altre es deia Todesind, i estava situat si fa no a les actuals Escodines, un pel més allunyat per tant. I un tercer a la Plana de l'Om, unes cases agrupades al voltant de l'església de Sant Miquel, que donà nom al burg.

Les muralles devien ser força senzilles, a part que hi devia haver un parell de torres de defensa entre les quals s'hi encabís la porta principal de la ciutat. Probablement allà on ara hi ha la baixada de la Seu amb aquell formós pàrquing de ciment... A més, la ciutat comptava amb tot un sistema de defenses, amb guaites al Collbaix o el Pont de Vilomara per informar de possibles atacs sarrains. On ara hi ha la basílica probablement hi hagués la torre del vicari, l'autoritat local.

Ara , finalment, tenim un bon punt de partida per explicar amb detall el passat de Manresa. Per tant, què us sembla i el proper dia parlem del nom de la ciutat?

Per saber-ne més...

Jordi Bolós, Víctor Hurtado, Àtles del comtat de Manresa (798-993), Dalmau, Barcelona, 2004.